

**ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ, TURINČIŲ SUTARTIS SU
TERITORINĖMIS LIGONIŲ KASOMIS (TOLIAU – ASPĮ), DARBUOTOJŲ DARBO
UŽMOKESČIO DIDINIMAS PAGAL ŽMONIŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ
PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS ĮSTATYMO 32¹ STRAIPSNĮ**

1. Kurie teisės aktai reglamentuoja ASPĮ darbuotojų¹ darbo užmokesčio didinimą ir sąnaudų, susijusių su ASPĮ darbuotojų darbo užmokesčio didinimu, kompensavimą PSDF lėšomis ASPĮ?

1. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 32¹ straipsnis;

2. Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo karantino metu tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 449 „Dėl Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo karantino metu tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – LRV aprašas);

3. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų išlaidų darbo užmokesčio padidinimui dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-1057 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų išlaidų darbo užmokesčio padidinimui dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas);

4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. V-281 „Dėl Sveikatos priežiūros paslaugų dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

5. Valstybinės ligonių kasos prie sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 5 d. įsakymas Nr. 1K-132 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos paraiškos kompensuoti Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis darbo užmokesčio padidinimo sąnaudas formos ir Teritorinės ligonių kasos suvestinės ataskaitos formos patvirtinimo“.

2. Kokiais atvejais ASPĮ darbuotojas įgyja teisę į darbo užmokesčio didinimą?

ASPĮ darbuotojas įgyja teisę į darbo užmokesčio didinimą, jei jis karantino metu² organizuoja ir (ar) teikia sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiems pacientams ar vykdo epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose.

Aprašo 2 punkte detalizuota, kad laikoma, kad darbuotojas karantino metu organizuoja ir (ar) teikia sveikatos priežiūros paslaugas COVID-19 sergantiems pacientams ar vykdo epidemijų profilaktikos priemones COVID-19 židiniuose, jei jis dirba ASPĮ ir atitinka bent vieną iš žemiau nurodytuose papunkčiuose išvardintų sąlygų:

1. teikė kontaktines (ne nuotoliniu būdu) asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams ir (ar) turėjo sąlytį su žmogaus kūno skysčiais ir (ar) atliko laboratorinius (įskaitant ir patologoanatominius) tyrimus, arba vykdė funkcijas tokio kontakto pavojaus sąlygomis (ASPĮ esančių patalpų, aplinkos daiktų ir paviršių valymas bei dezinfekcija);

¹ ASPĮ darbuotojas nebūtinai turi būti sveikatos priežiūros specialistas (darbuotojas suprantamas taip, kaip tai apibrėžta Darbo kodekso 21 straipsnio 2 dalyje). ASPĮ darbuotojų kategorijai priskiriamas ir ASPĮ vadovas.

² Laikotarpis nuo 2020 m. kovo 16 d., kai įsigaliojus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimui Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ paskelbtas karantinas iki tol, kol Vyriausybės nutarimu karantinas bus atšauktas.

2. organizavo 1 punkte nurodytų paslaugų teikimą ASPĮ ir (ar) atitinkamame regione;
3. buvo pasitelktas teikti 1-2 punkte nurodytas paslaugas kitose sveikatos priežiūros įstaigose, karščiavimo klinikose, mobiliuose punktuose.

KOMENTARAS:

Darbo užmokesčio didinimas skiriamas už laikotarpį nuo karantino paskelbimo mėnesio pradžios iki karantino galiojimo mėnesio pabaigos, kai ASPĮ darbuotojo atliekamos funkcijos atitinka Įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalyje ir Aprašo 2 punkte numatytas sąlygas.

Visų ASPĮ, turinčių sutartis su TLK, išlaidos konkretaus darbuotojo darbo užmokesčio padidinimui kompensuojamos PSDF lėšomis, kai ASPĮ darbuotojo atliekamos funkcijos atitinka Įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalyje ir Aprašo 2 punkte numatytas sąlygas.

3. Kas tai yra „darbo užmokesčio didinimas“?

Tai ASPĮ darbuotojo pareiginės algos (darbo užmokesčio) pastoviosios dalies koeficiento arba mėnesinės algos (priklausomai nuo įstaigoje taikomos darbuotojų darbo apmokėjimo sistemos) didinimas nuo 60 iki 100 procentų, atsižvelgiant į konkretaus sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojo atliekamų funkcijų pobūdį, sudėtingumą ir atsakomybės lygį, darbo krūvį ir veiklos mastą.

KOMENTARAS:

*Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 32 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 32¹ straipsniu įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kad sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams darbo užmokestis **perskaičiuojamas** ir mokamas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalies nuostatas karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje laikotarpiu nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ įsigaliojimo dienos.*

Jei nuo karantino metu nuo kovo 16 d. ASPĮ darbuotojams, kurie organizuoja ir (ar) teikia sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiesiems pacientams ar vykdo epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, jau buvo skirti priedai juos skaičiuojant procentiniu dydžiu nuo darbuotojo pastoviosios darbo užmokesčio dalies dydžio, toks darbo užmokesčio didinimas bus laikomas tinkamu³, jeigu perskaičiuotas dydis atitiks darbo užmokesčio padidinimo dydį pagal Įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalį.

4. Kaip ASPĮ darbuotojui turi būti nustatomas konkretus darbo užmokesčio padidinimo procentinis dydis 60 – 100 procentų intervale?

Jei ASPĮ darbuotojas atitinka šio rašto 1 punkte nurodytą sąlygą, jam konkretus darbo užmokesčio didinimo dydis 60 – 100 procentų intervale nustatomas vadovaujantis Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo karantino metu tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 449 (toliau – LRV aprašas), II skyriaus nustatyta tvarka:

³ Ir jei ASPĮ darbuotojo atliekamos funkcijos atitinka Įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalyje ir Aprašo 2 punkte numatytas sąlygas.

- konkretus procentinis dydis nuo 60 iki 100 procentų nustatomas ASPĮ vadovo (jei darbuotojas yra ASPĮ vadovas – jam darbo užmokestį nustatančio subjekto) sprendimu įvertinant ASPĮ darbuotojo atliekamų funkcijų pobūdį, sudėtingumą ir atsakomybės lygį, darbo krūvį ir veiklos mastą pagal LRV aprašo 4-6 punktuose nurodytus kriterijus (toliau – dydžio nustatymo kriterijai):

1. Vertinant paslaugos teikimo metu atliekamų funkcijų pobūdį atsižvelgiama į tai:

1.1. ar paslaugos teikimo metu darbuotojo patiriamas tiesioginis kontaktas su pacientu, kuriam įtariama ir (ar) patvirtinta ypač pavojinga užkrečiamoji liga, yra nuolatinio ir ilgalaikio pobūdžio;

1.2. ar darbuotojas paslaugos teikimo metu pacientui, kuriam įtariama ir (ar) patvirtinta ypač pavojinga užkrečiamoji liga, atlieka invazinę ir (ar) intervencinę procedūrą;

1.3. ar darbuotojas atlieka autopsiją mirusiam asmeniui, kuriam įtariama ir (ar) patvirtinta ypač pavojinga užkrečiamoji liga;

1.4. ar darbuotojas paslaugos teikimo metu pacientui, kuriam patvirtinta ypač pavojinga užkrečiamoji liga, naudoja specialias ypač pavojingos užkrečiamosios ligos diagnostikos ir gydymo medicinos priemones (prietaisus);

1.5. ar darbuotojo paslaugos teikimo metu generuojami aerozoliai, ar darbuotojas patiria ilgalaikę ekspoziciją su aerozoliais, ar yra sąlyčio su kitais biologiniais paciento skysčiais rizika.

2. Vertinant darbuotojo veiksmų, atliekamų teikiant paslaugas, sudėtingumą, atsakomybę ir veiklos mastą, atsižvelgiama į tai:

2.1. ar darbuotojas ypač pavojingos užkrečiamosios ligos padarinių šalinimą organizuoja nacionaliniu ar regioniniu mastu;

2.2. ar darbuotojas paslaugas teikia dirbdamas sveikatos apaugos ministro paskirtose pagrindinėse ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų gydymo paslaugas teikiančiose ir (ar) ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų gydymo paslaugų teikimą organizuojančiose sveikatos priežiūros įstaigose;

2.3. ar darbuotojas paslaugas teikia dirbdamas sveikatos priežiūros įstaigos infekcinių ligų, intensyvios terapijos ir reanimacijos, priėmimo-skubios pagalbos padaliniuose, kituose užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės padaliniuose;

2.4. ar darbuotojas paslaugas teikia dirbdamas greitosios medicinos pagalbos komandos ar kitoje sveikatos apsaugos ministro nustatyto specialaus su pacientais, kuriems įtariama ypač pavojinga užkrečiamoji liga, dirbančio sveikatos priežiūros įstaigų padalinio (mobiliojo punkto, karščiavimo klinikos ir kt.) komandos sudėtyje;

2.5. ar darbuotojas teikdamas paslaugas ima tepinėlius ypač pavojingos užkrečiamosios ligos diagnostikai;

2.6. ar darbuotojas tvarko mirusiųjų nuo ypač pavojingos užkrečiamosios ligos palaikus;

2.7. ar laboratorijos darbuotojas dirba su pacientų, sergančių ypač pavojinga užkrečiamąja liga, ėminiais laboratorijoje;

2.8. ar darbuotojas ypač pavojingos užkrečiamosios ligos padariniams šalinti yra pasitelktas į kitą sveikatos priežiūros įstaigą (kitą tos pačios sveikatos priežiūros įstaigos padalinį).

3. Vertinant darbuotojo darbo krūvį atsižvelgiama į tai:

- 3.1. ar yra padidėjęs darbuotojo darbų mastas, atliekant darbuotojo pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas neviršijant nustatytos darbo laiko trukmės;
- 3.2. ar darbuotojas pavaduoja kitus darbuotojus, kai raštu pavedama laikinai atlikti kitų darbuotojų funkcijas jų laikinojo nedarbingumo ar tikslinių atostogų metu, taip pat esant laisvai darbuotojo pareigybei, kol bus paskirtas darbuotojas;
- 3.3. ar darbuotojas vykdo jo pareigybės aprašyme ar veiklos vertinimo išvadoje nenustatytas ir vadovybės raštu suformuluotas su paslaugų teikimu susijusias papildomas pareigas ar užduotis.
- konkretus procentinis dydis nuo 60 iki 100 procentų nustatomas įvertinant ASPĮ darbuotojo darbą karantino metu pagal kiekvieną iš aukščiau paminėtų kriterijų (jų visumą).

KOMENTARAS:

Jei ASPĮ darbuotojas atitinka šio paaiškinimo 1 punkte nurodytą sąlygą, bet neatitinka (ar atitinka tik kelis iš didžio nustatymo kriterijų 1-3 punkto papunkčių, jam rekomenduojama skirti minimalų darbo užmokesčio didinimo procentinį dydį (60 procentų), esant darbuotojo atitinkamai daugiau dydžio nustatymo kriterijų 1-3 punkto papunkčių, darbo užmokesčio didinimo procentinis dydis turėtų būti atitinkamai didesnis. Labai svarbu paminėti tai, kad ASPĮ savo veiklos pobūdžiu nėra vienodos, todėl turi būti vertinami ASPĮ darbuotojo „nuopelnai“ kiekvienos ASPĮ kontekste.

5. Už kurį laikotarpį PSDF lėšomis gali būti kompensuojamos ASPĮ patirtos išlaidos ASPĮ darbuotojų darbo užmokesčiui didinti?

Karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje laikotarpiu nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ įsigaliojimo dienos (nuo 2020 m. kovo 16 d.) iki karantino galiojimo mėnesio pabaigos.

KOMENTARAS:

Jei už darbą laikotarpiu nuo 2020 m. kovo 16 d. iki kovo 31 d. ASPĮ darbuotojui, vadovaujantis Sveikatos priežiūros paslaugų dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. V-281 „Dėl Sveikatos priežiūros paslaugų dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, buvo paskirtas ir išmokėtas pastoviosios darbo užmokesčio dalies priedas, ASPĮ šią sumą įskaičiuoja į, vadovaujantis Įstatymo 32¹ straipsniu, ASPĮ darbuotojui nustatytas darbo užmokesčio didinimo sąnaudas.

6. Kaip ASPĮ apmokamos sąnaudos, patirtos dėl ASPĮ darbuotojų darbo užmokesčio didinimo?

Reglamentuoja Aprašas:

- ASPĮ, kurioje dirbo šio paaiškinimo 1 punkte nurodytas sąlygas atitinkantis darbuotojas, iki einamojo mėnesio pabaigos TLK, kurios veiklos zonoje yra ASPĮ buveinė, pateikia prašymą kompensuoti praėjusio kalendorinio mėnesio sąnaudas darbo užmokesčio padidinimui PSDF lėšomis (toliau – prašymas), laisvos formos rašytinį įstaigos vadovo pagrindimą apie darbuotojų veiklos atitiktį Aprašo 2.1-2.3 papunkčiuose nurodytoms sąlygoms ir Valstybinės

ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) direktoriaus įsakymu nustatytos formos lėšų paraišką⁴.

- TLK per 3 darbo dienas nuo prašymo ir lėšų paraiškos gavimo dienos, patikrina, ar lėšų paraiška ir joje nurodytos pateiktos kompensuoti sąnaudos darbo užmokesčiui atitinka Aprašo 2–3 punktuose nurodytus reikalavimus. TLK, nustačiusi, kad pateiktos kompensuoti sąnaudos darbo užmokesčiui neatitinka Aprašo 2–3 punktų nuostatų, prašymą ir lėšų paraišką nedelsiant (ne vėliau nei per 2 darbo dienas nuo neatitikimo nustatymo dienos) grąžina ASPĮ. ASPĮ patikslintus prašymą ir lėšų paraišką pateikia TLK ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jos grąžinimo ASPĮ dienos.
- TLK, vadovaudamasi VLK direktoriaus 2014 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1K-298 „Dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų paraiškų formų patvirtinimo“, per 2 darbo dienas nuo ASPĮ prašymo ir lėšų paraiškos patikrinimo dienos kreipiasi į VLK dėl lėšų pervedimo, pateikdama suminę ASPĮ lėšų paraišką ir užpildytą VLK direktoriaus įsakymu nustatytos formos suvestinę ataskaitą, parengtą patikrintų ir priimtų ASPĮ prašymų ir lėšų paraiškų pagrindu.
- VLK ne vėliau nei per 3 darbo dienas nuo teisės aktų, kuriais skiriamos PSDF lėšos sąnaudoms darbo užmokesčiui kompensuoti priėmimo dienos, pveda lėšas TLK, o šios ne vėliau nei per 1 darbo dieną nuo lėšų gavimo – ASPĮ.
- Sąnaudos darbo užmokesčiui kompensuojamos pagal PSDF biudžeto išlaidų straipsnį „05 22 asmens sveikatos priežiūros įstaigų išlaidoms darbuotojams (padidintam darbo užmokesčiui ir nuo jo mokamiems darbdavio mokesčiams), organizuojantiems ir teikiantiems asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, sergantiems COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), kompensuoti“.

7. Ar ASPĮ, teikdama dokumentus dėl sąnaudų kompensavimo, TLK turi pateikti ir įsakymų, kuriais darbuotojams padidintas pareiginės algos (darbo užmokesčio) pastoviosios dalies koeficientas arba mėnesinė alga, kopijas?

Ne, neturi. Kokius dokumentus ASPĮ turi pateikti TLK – žiūrėti paaiškinimo 6 punkte.

8. Kas gali konsultuoti dėl to, ar darbuotojas gali būti laikomas teikiančiu sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiems pacientams ar vykdančių epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų ligų židiniuose?

Kilus klausimų, ar darbuotojas gali būti laikomas teikiančiu paslaugas darbuotoju, rekomendacijas sveikatos priežiūros įstaigai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo kreipimosi teikia Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos.

⁴ Valstybinės ligonių kasos prie sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 5 d. įsakymas Nr. 1K-132 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos paraiškos kompensuoti Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis darbo užmokesčio padidinimo sąnaudas formos ir Teritorinės ligonių kasos suvestinės ataskaitos formos patvirtinimo“.